

Zitting 1982–1983

17 376

Regelen inzake de verlening van uitkeringen en bijzondere voorzieningen aan burger-oorlogsslachtoffers (Wet uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers 1940–1945)

Nr. 5

De vroegere stukken zijn gedrukt in de zitting 1981–1982

VOORLOPIG VERSLAG

Vastgesteld 28 oktober 1982

De vaste Commissie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk¹, belast met het voorbereidend onderzoek van dit wetsontwerp, heeft de eer als volgt verslag uit te brengen over haar voorlopige bevindingen.

I. Algemeen

I.1. Inleiding

De leden behorend tot de fractie van de P.v.d.A. hadden met veel waardering kennis genomen van het onderhavige wetsontwerp. De strekking van dit wetsontwerp is door hen met veel sympathie ontvangen en zij verheugden er zich over dat deze belangrijke voorzieningen met betrekking tot de burger-oorlogsslachtoffers nu de vorm hebben gekregen van een eigen wettelijke regeling. Zij herinnerden zich nog de discussie tussen de Regering en het parlement in september 1979, waarbij van vele kanten op zo'n wettelijke regeling werd aangedrongen. Het is verheugend te constateren dat er na de inspanning van de oud-collega's Voogd, Kappeyne van de Coppello en Wolf, betrokken bewindslieden, ambtenaren en organisaties, nu spoedig een wettelijke regeling van kracht wordt, waarbij een rechtvaardige wens van burger-oorlogsslachtoffers wordt ingewilligd, nl. op gelijke wijze behandeld te worden als andere door de oorlog getroffen en, i.c. de vervolgd en de deelnemers aan het verzet.

De Regering heeft de thans voorgestelde regeling van de voorzieningen geplaatst in het teken van de bijzondere solidariteit van het Nederlandse volk ten aanzien van de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog. De leden van de P.v.d.A.-fractie wilden opnieuw met de Regering deze solidariteitsgedachte onderstrepen en herhalen, te meer daar in de huidige omstandigheden onderdrukking en vervolging op grond van ras, geloof of wereldbeschouwing in de wereld en in ons land opnieuw dreigen toe te nemen. Daarom is het herhalen steeds weer van de solidariteit met degenen die in het verleden, maar ook in deze tijd slachtoffer zijn of dreigen te worden van racistische of anti-vrijheidsgevoelens een bittere noodzaak.

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden gemerkt dat in tijden van slechte economische omstandigheden de gedachte aan een vermindering van aard en omvang van regelingen ten behoeve van oorlogsslachtoffers

¹ Samenstelling: Keja (VVD), Van der Sanden (CDA), Cornelissen (CDA), fungerend voorzitter, Kosto (PvdA), fungerend ondervoorzitter, Evenhuis (VVD), Beinema (CDA), Worrell (PvdA), Kraaijeveld-Wouters (CDA), Wessel-Tuinstra (D'66), Hennekam (CDA), Terpstra (VVD), Hermans (VVD), Buurmeijer (PvdA), Niessen (PvdA), Leerling (RPF), De Pree (PvdA), Willems (PSP), Lankhorst (PPR), Ter Veld (PvdA), Oomen-Ruijten (CDA), Schreuders (CPN), Van der Louw (PvdA) en Wiebenga (VVD).

snel post kan vatten. De erkenning van de bijzondere solidariteit met deze groep landgenoten verdraagt echter niet dat de voorzieningen en regelingen voor deze groep bij die verslechtering worden aangepast.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wilden in dit algemeen gedeelte nog een centrale vraag aansnijden voordat ze artikelsgewijze nader op het onderhavige wetsontwerp zouden ingaan. Het was deze leden opgevallen dat in een groot aantal artikelen de mogelijkheid wordt geopend om bij of krachtens algemene maatregelen van bestuur nadere regels te stellen. Een aanduiding van de richting waarin deze nadere regelgeving zich zal ontwikkelen of van de criteria waaraan zal worden getoetst ontbreekt vaak volledig, zelfs in het geval dat afwijkende regels kunnen worden gesteld (artikel 26).

Deze leden stonden op het standpunt dat het de taak van de Kamer is om er als mede-wetgever voor zorg te dragen dat de regels die in de wet worden vastgelegd niet kunnen worden veranderd op hoofdpunten door nadere regelgeving bij algemene maatregel van bestuur. Zij zouden het dan ook op prijs stellen als de Regering in de wet een regeling zou willen opnemen zoals die in artikel 4 lid 4 van de Kaderwet Specifieke Welzijn is neergelegd.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wilden ondanks het feit dat van hun kant een groot aantal vragen en/of opmerkingen zouden worden geplaatst bij het onderhavige wetsontwerp, de Regering vragen al datgene in het werk te stellen dat een spoedige behandeling van dit wetsontwerp mogelijk maakt. Juist in het belang van de betrokken burger-oorlogsslachtoffers is een snelle behandeling ten zeerste gewenst, opdat hun gevoel van achtergesteld zijn bij andere groepen oorlogsgetroffenen niet onnodig wordt verlengd. Daarbij is het van het grootste belang dat zo spoedig mogelijk de regeling, waar deze groep oorlogsslachtoffers zo lang op heeft gewacht, tot wet verheven wordt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie konden de Regering verzekeren alles in het werk te zullen stellen om een spoedige behandeling van dit wetsontwerp mogelijk te maken.

De leden, behorend tot de fractie van het C.D.A., hadden met grote waardering en belangstelling kennis genomen van het voorliggend wetsontwerp, dat beoogt de onderbrenging in een afzonderlijke wettelijke regeling van de zogenaamde burger-oorlogsslachtoffers, die nu aanspraken kunnen ontlenen aan de Rijksgroepsregeling oorlogsslachtoffers 1940-1945. Hun waardering is daarom groot omdat de Regering erin is geslaagd een wetsontwerp in te dienen dat beoogt op een waardige en evenwichtige wijze de burger-oorlogsslachtoffers binnen een wettelijke regeling te vatten. Hun belangstelling is groot: immers de wijze waarop de voorgestelde regeling de uitgangspunten van het beleid tot uitdrukking brengt, is bepalend voor hun beoordeling maar vooral de inhoud ervan heeft groot belang voor de betrokkenen, thans ± 1800, welk getal – naar een voorzichtige schatting – blijkens de memorie van toelichting verdubbeld zal worden.

Van belang achtten deze leden voorts het feit dat de memorie van toelichting de historische lijn schetst van de ontwikkelingen van regelingen voor de hulpverlening aan oorlogsgetroffenen. Duidelijk immers blijkt hoezeer blijvend getracht is vanaf het eerste Koninklijk besluit dd. 16 september 1944, Stb. E 88, gestalte te geven aan de bijzondere solidariteitsplicht van het Nederlandse volk ten opzichte van hen die slachtoffer zijn geworden van de Tweede Wereldoorlog.

Dat de opeenvolgende regelingen kenmerken in zich dragen van alsdan levende gedachten aan en mogelijkheden voor het tot uitdrukking brengen voor deze bijzondere solidariteitsplicht vonden zij een vanzelfsprekende zaak, maar tevens een aansporing om ook nu het voorliggend ontwerp op dit belangrijk criterium te beoordelen.

De leden van de fractie van het C.D.A. spraken voorts hun waardering uit voor de toenmalige staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk, mevrouw J.G. Kraaijeveld-Wouters, die de aanzet tot dit

wetsontwerp gaf bij haar schrijven d.d. 7 december 1979 aan de voorzitter van de Tweede Kamer. Dat dit initiatief positief zou worden ontvangen door de leden van de fractie van het C.D.A. moge uit de voorgeschiedenis blijken (Hand. 1978–1979, no. 35, blz. 6061).

Het schrijven d.d. 22 april 1982, waarin de toenmalige minister van CRM bij de Voorzitter van de Tweede Kamer aandringt op hoge prioriteit bij de behandeling van dit wetsontwerp, ingediend 5 april 1982, sprak de leden van de fractie van het C.D.A. zeer aan. Terecht releveerde dit schrijven het ongeduld in de kringen van de belangstellenden. Anderzijds mag de zorgvuldigheid waarmee een dergelijk wetsontwerp tegemoet behoort te worden getreden, niet in het gedrang komen. Dit klemt te meer nu geen adviezen zijn ingewonnen van instanties, die met de desbetreffende materie enige bemoeienis hebben, zoals bij voorbeeld de Stichting burgeroorlogsgetroffenen. Met de Raad van State die d.d. 30 september 1981 zijn advies uitbracht, achtten de leden van de fractie van het C.D.A. dit een gemis. Het ware juist geweest de opvatting van de stichting aan te treffen bij de relevante stukken. Dat artikel 81 van het voorliggende wetsontwerp vermeldt dat over ontwerpen tot wijziging van deze wet deze stichting gehoord zal worden, achtten zij derhalve juist.

Hoezeer deze stichting zich betrokken voelde en voelt, is de leden van de fractie van het C.D.A. des te duidelijker geworden bij de uiteenzetting van de woordvoerder van deze stichting tijdens de door de vaste Commissie voor CRM gehouden hoorzitting d.d. 22 juni 1982 ter voorbereiding van dit ontwerp.

Het is niet alleen om de voorgestelde terugwerkende kracht van dit ontwerp van wet – artikel 82 vermeldt 1 juli 1982 – en de daaruit voortvloeiende rechten voor de – alsmaar ouder wordende – burgeroorlogsslachtoffers, dat de hier aan het woord zijnde leden hunnerzijds de bereidheid toonden tot een snelle behandeling van deze wet, ook de beoogde rechtszekerheid noopte hen en zal hen nopen er het hunne toe bij te dragen dat dit ontwerp spoedig zijn weg naar het Staatsblad zal vinden.

Dit alles laat – naar het oordeel van de leden van de fractie van het C.D.A. – onverlet dat het ontwerp bij hen een aantal vragen en opmerkingen oproep, waarop zij gaarne een reactie van de Regering ontvingen.

De leden van de V.V.D.-fractie hadden met belangstelling kennis genomen van het voorliggende wetsontwerp. Zij waren er verheugd over dat nu eindelijk na twee en een half jaar een wettelijke regeling bij de Kamer is ingediend. Bestudering van dit wetsontwerp, in welk kader ook de schriftelijke en mondelinge commentaren zijn betrokken, had deze leden tot het oordeel gebracht dat de burgeroorlogsslachtoffers door het onderhavige wetsvoorstel in een achtergestelde positie komen te verkeren, indien een vergelijking wordt gemaakt met de positie van de vervolgdgen die aan de Wet Uitkering Vervolgingssslachtoffers 1940–1945 rechten ontleen. De hier aan het woord zijnde leden vroegen of bekend is hoe burgeroorlogsslachtoffers in het buitenland behandeld worden. Gaarne zouden zij inzicht verkrijgen in die regelingen, ervan uitgaande dat de voorgaande vraag positief beantwoord wordt.

De leden van de C.P.N.-fractie wilden hun voldoening uitspreken over de indiening van dit wetsontwerp. Zij zouden daaraan willen toevoegen: beter laat dan nooit. Belangengroepen hebben zich heel lang moeten inspannen om de bijzondere solidariteitsplicht van het Nederlandse volk tegenover hen die blijvend en zeer diepgaand de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog ondervonden, geconcretiseerd te krijgen in het nu ter tafel liggende wetsontwerp.

Het ontwerp wordt gepresenteerd als het sluitstuk van de wettelijke regelingen van voorzieningen voor oorlogsslachtoffers. De leden van de C.P.N.-fractie zouden dit niet zo willen omschrijven. De laatste groep van oorlogsgetroffenen is weliswaar uit de sfeer van de bijstand gehaald, maar

er is nog veel wetgevende arbeid te verzetten voor men kan zeggen dat de wetgeving op dit gebied compleet is. Zo is er nog de kwestie van de erkenning van het Indisch verzet, en zijn er in het algemeen binnen de bestaande regelingen nog heel wat fundamentele kwesties te regelen.

De leden van de C.P.N.-fractie spraken er hun tevredenheid over uit dat in het voorliggend wetsontwerp op verschillende punten een vooruitgang is geboekt vergeleken met de voorzieningen krachtens de Rijksgroepregeling Oorlogsslachtoffers 1940–1945. Allereerst is in het huidige wetsvoorstel een waardigheidsbepaling opgenomen. Hiermee is gelukkig een einde gemaakt aan de toestand dat waardigen en onwaardigen onder een en dezelfde regeling vielen en is, zou men kunnen zeggen, eindelijk de door de betrokkenen gewenste scheiding tussen goed en kwaad aangebracht. Voorts is de maximumgrondslag verhoogd, wordt de uitvoering verbeterd en wordt voor een groot deel het vermogen vrijgelaten.

1.2. Uitgangspunten wettelijke regeling

De leden van de fractie van de P.v.d.A. waren verheugd, dat ook in de huidige slechte financiële omstandigheden de Regering gepoogd heeft de financiële middelen vrij te maken om deze bijzondere groep Nederlanders van een gelijkwaardige wettelijke regeling te voorzien als die welke geldt voor andere oorlogsgetroffenen. Helaas hadden deze leden geconstateerd dat dit niet op alle punten is gelukt. Zo was het deze leden opgevallen dat op drie hoofdpunten het onderhavige wetsontwerp in negatieve zin afwijkt van bij voorbeeld de WUV. Bij de beantwoording van de vragen: wie krijgen er een uitkering, wanneer en hoeveel krijgt men in dit kader te maken met eisen en regels, die niet gelijk of gelijkwaardig zijn aan die van de WUV. De territorialiteits- en nationaliteitseisen, de omgekeerde bewijslast die dit wetsontwerp niet kent, en de hoogte van de uitkering zullen daarom onderwerpen zijn waarop deze leden verderop in dit verslag uitvoerig zullen terugkomen.

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden het ontwerp van een zelfstandige wettelijke regeling voor burger-oorlogsslachtoffers vergeleken met andere regelingen (WUV en Wet BP). Zij hadden geconstateerd dat de Regering bij het ontwerpen van deze regeling een zo juist mogelijke coördinatie met de vorige regelingen voor oorlogsslachtoffers heeft nagestreefd. Op een aantal punten hadden de eerdergenoemde leden echter onderlinge verschillen bij de regelgeving en omvang van de voorzieningen kunnen constateren. Deze leden hadden echter ten aanzien van deze verschillen een duidelijke motivering in de memorie van toelichting gemist. Deze leden zouden het op prijs stellen nader geïnformeerd te worden over een vergelijking tussen de thans bestaande regeling en de onderlinge verschillen in uitkeringen en rechten van de uitkeringsgerechtigden.

De ambities van de Regering – zo oordeelden de leden van de C.D.A.-fractie – bij het concipiëren van deze nieuwe wet zijn groot: enerzijds – in beginsel – geen afwijking van aard en doelstelling van de Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940–1945 – te weten géén uitbreiding aan de doelgroep – noch door uitbreiding van de categorieën van personen, noch door uitbreiding of wijzigingen van bepalingen, die een recht op uitkering geven – anderzijds een zo groot mogelijke coördinatie met de overige regelingen voor oorlogsgetroffenen, speciaal die van de Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945. Lang niet altijd is die beoogde coördinatie duidelijk geworden, soms omdat naar het oordeel van de Regering een andere situatie aanwezig is, soms omdat de Regering een ander uitgangspunt kiest en dan weer een andere terminologie hanteert.

Als voorbeeld van het ene wezen deze leden op het ontbreken in deze regeling van een anti-hardheidsregeling, als voorbeeld van het tweede op de keuze voor een Commissie uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers (artikel 45), in plaats van de Uitkeringsraad (artikel 23 WUV). Als voorbeeld van het derde op de term in concubinaat dan wel duurzaam samenlevend.

Op een aantal andere punten zouden deze leden hetzij in het algemeen gedeelte hetzij in de artikelsgewijze beoordeling nog terugkomen.

Hoezeer ook de leden van de fractie van het C.D.A. het dilemma onderkennen van «gelijke monniken, gelijke kappen», maar ook van «iedere groep heeft zijn eigen specifieke nood en behoefte», meenden zij toch aan te moeten dringen op een optimale afstemming op elkaar van wetgeving op dit terrein, niet alleen uit het oogpunt van heldere wetgevingssystematiek, maar ook om tegemoet te komen aan terecht gestelde vragen naar rechtsgelijkheid. Rechtsgelijkheid behoort, zo oordeelden deze leden, op duidelijke en inzichtelijke wijze uiteengezet te kunnen worden aan belanghebbenden. Duidelijke en inzichtelijke wetgeving is daartoe een eerste en belangrijke bijdrage.

Deelt, zo vroegen deze leden, de Regering dit standpunt van de leden van de C.D.A.-fractie zeker nu het wetgeving betreft die – dit wordt dagelijks duidelijker – een groep uit onze samenleving betreft die aanmerkelijk meer dan anderen, vaak letterlijk maar altijd figuurlijk de littekens draagt van de oorlogsjaren.

De vraag naar coördinatie en harmonisatie klemmt te meer nu zowel de inhoud van de Wet uitkeringen vervolgingsslachtoffers als de uitvoering ervan voortdurend in beweging is.

De leden van de fractie van het C.D.A. verwezen in dit verband naar de aanhangig zijnde wetsontwerpen 16 833 en 17 355, beide beogend wijzigingen te brengen in de WUV, en de reeds aangekondigde tweede-fasewijzigingen van de WUV. Hoe denkt de Regering de beoogde coördinatie te bewerkstelligen, te bewaren en te bewaken?

Voorts wezen deze leden met enige bezorgdheid op het feit dat de vigerende WUV 63 artikelen heeft en reeds boogt op een aanzienlijk aantal wijzigingen, Koninklijke besluiten, algemene maatregelen van bestuur en circulaires. Het voorliggend wetsontwerp start al met 83 artikelen! De leden van het C.D.A. onderschreven dat ook deze regeling zijn rechtvaardiging vindt in de bijzondere solidariteit van het Nederlandse volk.

Zoals boven reeds eerder onderschreven en gedurig door de leden van de fractie van het C.D.A. zowel schriftelijk als mondeling naar voren gebracht dat de uitkering tot doel heeft, met inachtneming van de relatieve behoeften, aan de betrokkenen binnen aanvaardbare grenzen een redelijk bestaan te garanderen, dat zoveel mogelijk aansluit bij het levenspeil waarop zij zouden hebben geleefd indien het oorlogsletsel hun vermogen om door arbeid een inkomen te verwerven niet zou hebben geschaad, vond hun instemming. Dat dit inhoudt dat deze uitkering geen «smartegeld»-uitkering is, maar zeer nadrukkelijk de garantie van een redelijk bestaan, binnen aanvaardbare grenzen, sluit aan bij het uitgangspunt van de WUV en beantwoordt dan ook volstrekt aan de door deze leden zozeer beoogde coördinatie van wetgeving.

In het rapport geeft de Regering aan waarom zij de aanvankelijk gebezigde term «partner» in een aantal artikelen nu wijzigt in de term: «degene met wie zij duurzaam samen leeft». Waarom wordt de suggestie die de Raad van State gaf niet overgenomen om de term «levensgezel» te bezigen, in navolging van het Burgerlijk Wetboek, zoals dit bij Wet van 15 mei 1981 (Stb. 283) wordt gewijzigd (artikel 432 Boek 1)? Is het niet juist een nieuwe wet te starten met een begrip, dat gelet op de daarna te houden parlementaire behandeling, een duidelijke begripsomschrijving mét criteria aanreikt?

a. *Beginsel van gelijkberechtiging/gelijke behandeling*

Met de Regering betreurden de leden van de P.v.d.A.-fractie het dat het (nog) niet mogelijk bleek in dit wetsontwerp de gelijke behandeling van mannen en vrouwen te realiseren. Zij herinnerden eraan, dat zij akkoord gegaan zijn met de ont koppeling van dit principe van gelijke behandeling in dit wetsontwerp om vertraging van indiening te voorkomen. Helaas moet echter geconstateerd worden, dat het sindsdien toch nog geruime tijd geduurd heeft, voordat het wetsontwerp de Kamer heeft bereikt. Deze

leden wilden geïnformeerd worden omtrent de redenen die er voor de Regering toe geleid hebben om uiteindelijk toch het principe van gelijke behandeling van mannen en vrouwen niet op te nemen in dit wetsontwerp. Wanneer, zo vroegen zij zich af, verwacht de Regering op dit punt een wetswijziging aan de Kamer te kunnen voorleggen? Zij gingen er daarbij uiteraard vanuit dat dit principe in alle thans fungerende wetten zal kunnen worden ingevoerd.

De leden van de fractie van het C.D.A. beoordeelden het positief dat het aanvankelijke voornemen van de toenmalige staatssecretaris erop gericht was in het voorliggend ontwerp de gelijke behandeling van mannen en vrouwen tot uitdrukking te brengen. Weliswaar is op voorstel van de vaste Commissie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van de Tweede Kamer der Staten-Generaal besloten alvast een ontwerp van wet in te dienen ten einde verdere vertraging bij de totstandkoming van dit wetsontwerp te voorkomen; niettemin betreurden deze leden het, dat het beginsel van gelijke behandeling van mannen en vrouwen in het ontwerp niet is opgenomen, zoals ook de Raad van State wenselijk voorkwam. De raad oordeelde dat de passage in de memorie van toelichting, hieraan gewijd, verbetering c.q. verduidelijking behoefde. Dat de Regering evenwel niet de behoefte gevoelde om op dit punt de memorie van toelichting uit te breiden deed de leden van de fractie van het C.D.A. verzoeken dit alsnog te doen in de beantwoording. Is overigens de Emancipatieraad over dit ontwerp gehoord, zo vroegen deze leden zich af.

De leden van de C.P.N.-fractie misten zichtbare vooruitgang in de oplossing van het probleem van de beloofde gelijkberechtiging van mannelijke en gehuwde vrouwelijke oorlogsslachtoffers. Ze merkten bij de voorbereiding van de wijziging van de WUV (wetsontwerp 17355) reeds op, dat zij vreesden dat de gelijkberechtiging op de lange baan werd geschoven in verband met de tegenstellingen op het gebied van het zogenoemde *kostwinnerschap*. Deze vrees wordt bewaarheid in het nader rapport naar aanleiding van het advies van de Raad van State. Daar betoogt de minister in antwoord op de terechte kritiek van de raad ter zake van het niet presenteren van het beginsel van de gelijkberechtiging in dit wetsontwerp:

«Het ontwikkelen van een systeem van gelijkberechtiging waarin met de ontwikkelingen in het sociale verzekerings- en voorzieningenstelsel wordt rekening gehouden, vraagt de nodige tijd. Het is niet wenselijk de totstandbrenging van het onderhavige wetsontwerp in afwachting van het gereedkomen van een deugdelijk systeem nog verder uit te stellen».

Naar de mening van de leden van de C.P.N.-fractie kon de handreiking die de vaste Commissie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk indertijd heeft gegeven om zonder de gelijkberechtiging het wetsontwerp «alvast» in te dienen, niet zo worden uitgelegd dat net zo lang gewacht kan worden met deze kwestie tot men uit de problemen is op het gebied van het sociale verzekerings- en voorzieningenstelsel. Bekend is dat dit stelsel al heel erg lang op een volledige herziening wacht en dat dit om uiteenlopende redenen moeilijk te realiseren is. Hier komen dan nog de tegenstellingen over het «kostwinnerschap» bij. Wat is er eigenlijk tegen, zo vroegen de leden van de C.P.N.-fractie zich af, om van de voorliggende regeling, juist omdat deze bedoeld is voor een bijzondere groep, ook een bijzondere wet op dit gebied te maken? Bovendien wilden deze leden erop wijzen dat de gelijke behandeling in het vooruitzicht is gesteld, dat er dus verwachtingen zijn gewekt bij de direct betrokkenen.

b. Anti-hardheidsbepaling – causaal verband

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden moeite met het niet opnemen van een anti-hardheidsbepaling ten aanzien van artikel 2 en artikel 3.

Ondanks het feit dat de Regering nauwgezet de doelgroep omschrijft en het direct gevolg van uiterlijk oorlogsgeweld benadrukt waardoor de invaliditeit ontstaan is, zijn situaties denkbaar waarin van een mate van onrechtvaardigheid sprake kan zijn of waarbij redenen aanwezig zijn om in individuele, bijzondere gevallen een uitzondering te maken. Juist vanuit de praktijksituatie worden gevallen aangedragen van bijzondere omstandigheden waarin mensen tijdens de moeilijke oorlogsjaren letsel hebben opgelopen en waarbij niet altijd sprake is van het kunnen onderbrengen in bestaande doelgroepen, omdat de huidige regelgeving met betrekking tot het Nederlandse staatsburgerschap problemen met zich brengt.

Ondanks het feit dat ook de leden van de fractie van de P.v.d.A. menen dat zo goed mogelijk de doelgroepen omschreven moeten worden, welke krachtens deze wet recht hebben op een uitkering, kunnen en willen zij er niet aan voorbij gaan dat hierdoor in de praktijk een situatie kan ontstaan waar juist vanuit de eerdergenoemde solidariteitsgedachte een mate van hardheid ontstaat welke haaks kan staan op de bedoelingen van deze wet. Zij erkennen dat het hierbij altijd zal moeten gaan om individuele gevallen. Zij gaven de Regering in ernstige overweging om alsnog een anti-hardheidsbepaling in de wet op te nemen.

In tegenstelling tot de WUV (artikel 7, tweede lid) is in dit artikel niet, zo merkten de leden van de P.v.d.A.-fractie op, de zogenoemde omgekeerde bewijslast opgenomen. Zij hadden reeds meerdere malen betoogd dat de omgekeerde bewijslast juist voor de oorlogsgetroffenen van wezenlijk belang is, omdat veelal door de bijzondere oorlogsomstandigheden het bewijs dat de invaliditeit is ontstaan door direct met de oorlog verbonden handelingen of omstandigheden niet altijd en zeker niet door de betrokkene zelf te geven is. Daarom zouden deze leden geïnformeerd willen worden waarom niet op dezelfde wijze als bij de WUV een dergelijke bepaling in deze wet zal worden opgenomen.

Het was de leden van de fracties van het C.D.A. en de V.V.D. duidelijk geworden dat de Regering en de Raad van State van inzicht verschillen over de plaats c.q. de wenselijkheid van een anti-hardheidsbepaling. Zij verwezen naar de opvattingen van beide colleges bij de voorbereiding van het wetsontwerp 17 355 en het onderhavige. In het laatstgenoemde ontbreekt zowel een zg. anti-hardheidsbepaling alsook een regeling die de causale relatie bepaalt tussen oorlogscalamiteit en de huidige invaliditeit. De Regering stelt dat een dergelijke bepaling overbodig c.q. niet noodzakelijk is. Is dit juist, zo vroegen deze leden zich af. Vraagt een aansluiting bij de overige wetgeving nu juist niet een extra bezinning, nu ook de Raad van State ten aanzien van beide punten erop aandringt hiervoor een voorziening te treffen? Is de Regering bereid haar overwegingen nader uiteen te zetten?

De leden van de C.P.N.-fractie misten een anti-hardheidsbepaling, ze misten ook de zogenoemde omgekeerde bewijslast en vonden dat – zeker voor een wet die bedoeld is om het bijstandskarakter aan de uitkering voor burger-oorlogsslachtoffers te ontnemen – de voorzieningen hier en daar te krap bemeten zijn. Ze wilden hier uitdrukkelijk op voorhand stellen dat in de onderhavige wetgeving bezuinigingsoverwegingen naar hun oordeel niet mee mogen spelen. Immers, de nu voorgestelde voorzieningen voor oorlogsslachtoffers moeten gezien worden als het inhalen van een achterstand: als een correctie van wat al eerder geregeld had moeten zijn. Bovendien hebben Kamer en opeenvolgende bewindslieden met de door hen bepleite formulering « bijzondere solidariteitsplicht » een letterlijk en figuurlijk dure plicht op zich genomen om de groep van oorlogsslachtoffers te geven wat hun te lang is onthouden, ook al worden de tijden moeilijker. Het adjectief « bijzonder » stond er naar hun oordeel voor dat ten aanzien van deze groep bezuinigingsoverwegingen niet kunnen gelden.

1.3. *Waardigheid*

De leden van de fractie van de P.v.d.A. wilden nader worden geïnformeerd over de consequenties van de in artikel 5 ten vierde onder c opgenomen onwaardigheid. Kan zich de situatie voordoen, zo vroegen zij zich af, zoals de Stichting ICODO veronderstelt, dat bepaalde groepen tewerkgestelden op grond van dit artikel van een uitkering zouden worden uitgesloten? Het zou daarbij gaan om tewerkgestelden, die zogenaamd vrijwillig naar Duitsland zijn gegaan, maar die daartoe in feite werden gedwongen door het arbeidsbureau.

Wat gebeurt er overigens met diegenen, die nu wel een uitkering krijgen op grond van de Rijksgroepsregeling Oorlogsgetroffenen, maar die op grond van hun onwaardig gedrag in de oorlog niet in aanmerking kunnen komen voor een uitkering op grond van de onderhavige wet? Moeten zij terugvallen op de Algemene Bijstandswet, die in vergelijking met bovengenoemde regeling een aantal faciliteiten mist? Kan de Regering aangeven om hoeveel gevallen het hier gaat?

De hier aan het woord zijnde leden zouden de Regering in overweging willen geven het begrip «onwaardig» in het wetsontwerp nader te omschrijven en te begrenzen, opdat wordt bevorderd, dat 37 jaren na het eind van de oorlog het aantal misverstanden omtrent het begrip «onwaardigheid» kan worden beperkt.

De leden van de C.D.A.-fractie achtten het opnemen in artikel 5c van het «waardig gedrag» een logische zaak. Zal de uitvoering problemen opleveren in die zin dat een aparte groep – die mogelijk klein is – in het computerbestand onevenredig veel werk vraagt? In welk artikel is bepaald dat verkregen rechten worden gecontinueerd, als blijkt dat ingevolge artikel 5 van de wet geen uitkering (meer) kan worden toegekend (memorie van toelichting, blz. 5, laatste alinea)?

Zoals zij in de algemene toelichting al hadden gesteld, waren de leden van de C.P.N.-fractie gelukkig met het opnemen van een waardigheidsbepaling. De vraag is echter of hier ook onder zullen worden begrepen degenen die «uiterlijk» vrijwillig naar Duitsland zijn gegaan. De Stichting ICODO noemt in haar commentaar op het wetsontwerp bij voorbeeld moedige Februaristakers die enige tijd later in verband met hun werkloosheid er niet aan konden ontkomen om zogenaamd vrijwillig arbeid in Duitsland te gaan verrichten. Er zijn nog meer wat men zou kunnen noemen «verzachtende omstandigheden» op dit punt. Zo betoogden Nederlandse gezagsdragers in die tijd dat het niet onwaardig was om in Duitsland te gaan werken.

1.4. *Garantie-uitkering*

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen of zij goed begrepen hadden dat het nieuwe begrip «garantie»-uitkering, gestoeld op artikel 7, lid 6 van de WUV, de daar genoemde aanvullende uitkering in tweeërlei zin hanteert. De memorie van toelichting (blz. 4) vermeldt in de eerste alinea dit begrip, bevattend een garantie van tenminste het sociaal minimum voor het burger-oorlogsslachtoffer, terwijl alinea 4 (blz. 4) dit begrip hanteert als garantie voor het inkomen van het gezin, waartoe het vrouwelijk burgerlijk oorlogsslachtoffer behoort. Wordt in het eerste geval gesproken van «tenminste» het sociaal minimum en in het tweede van een «aanvaardbaar minimumniveau»? Wat is het onderscheid?

De leden van de C.P.N.-fractie waren van mening dat het uitsluiten van nabestaanden van het recht op een garantie-uitkering geen recht doet aan degenen in het gezin van het burger-oorlogsslachtoffer die wat men noemt met haar of hem lief en leed hebben gedeeld, wat in deze gevallen neer kan komen op een zwaar leven, waarin de oorlog geen dag is weg te denken.

1.5. Commissie Uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden reeds bij verschillende overlegssituaties met de Regering tot uitdrukking gebracht, dat coördinatie van de uitvoeringsorganen ten aanzien van uitkeringsgerechtigden ten zeerste noodzakelijk is. Zij vroegen zich dan ook af, waarom de Regering bij deze wettelijke regeling een nieuwe commissie wil instellen. Zij konden zich niet verenigen met de argumentatie die ertoe leidt dat de verantwoordelijkheid en werkzaamheden voor de activering van deze regeling niet bij de Uitkeringsraad wordt gelegd. Terecht constateert de Regering dat het huidige personeelsbestand van de Uitkeringsraad voor deze extra taak onvoldoende is. Zij vroegen zich echter af, wat het verschil is tussen uitbreiding van personeel en leden van de Uitkeringsraad en het onderbrengen van de uitvoering van deze wettelijke regeling bij een zelfstandige commissie, waarbij bepaalde werkzaamheden verricht worden in samenwerking met het ABP. Kunnen de bewindslieden nader ingaan op de vraag waarom men in de toekomst de coördinatie van de uitvoeringen van regelingen ten behoeve van oorlogsslachtoffers niet in één orgaan wil leggen bij het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds of bij de Uitkeringsraad? Hierbij zouden zij ook nader geïnformeerd willen worden over de positie van de Stichting 1940–1945. Deze leden vroegen zich af op welke wijze is voorzien in materiële en/of immateriële belangenbehartiging van de burger-oorlogsslachtoffers.

De leden van de V.V.D.-fractie vroegen in dit verband of de Regering wilde aangeven hoe de verhouding van de Stichting ICODO wordt gezien ten opzichte van enerzijds de Stichting 1940–1945 en anderzijds de Stichting Burger-oorlogsslachtoffers.

In feite wordt, zo vervolgden de leden van de P.v.d.A.-fractie, bovengenoemde functie vervuld door o.a. de Stichting 1940–1945 en de Stichting ICODO in het kader van de WUV en de Wet BP. Deze leden wilden gaarne vernemen of het in het voornemen ligt van de Regering een, weliswaar «klein», landelijk bureau te subsidiëren dat met name als doelstelling heeft deze belangenbehartiging van burger-oorlogsslachtoffers te verzorgen. Zij vroegen zich af of het voor de Stichting ICODO, mede gelet op het huidige takenpakket en op de personeelsomvang, wel mogelijk is de immateriële belangenbehartiging te verzorgen.

Het had deze leden verwonderd, dat in de memorie van toelichting op geen enkele wijze op deze problematiek is ingegaan. Is ook hier sprake van een onderscheid in gerechtvaardigde wensen ten aanzien van verschillende, specifieke groepen oorlogsslachtoffers?

De leden van de C.D.A.-fractie merkten op dat de memorie van toelichting vrij summier aangeeft (blz. 5) dat de invoering van deze regeling van rijkswege zal worden opgedragen aan een commissie uitkeringen burger-oorlogsslachtoffers. Deze leden herkenden zich in de vraag van de Raad van State naar de noodzaak om voor de toepassing van de nieuwe wet een nieuw orgaan in het leven te roepen. Daarboven achtten zij het ongewenst om nu een term als «commissie» te hanteren. Deze leden vroegen zich af of, nu er voornemens zijn voor verbetering van de WUV-organisatie, waarvan de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk mededeling deed aan de voorzitter van de vaste Commissie voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk van de Tweede Kamer der Staten-Generaal bij schrijven d.d. 8 juli 1982 (kenmerk DVV-XX-U-3424), dit niet de mogelijkheid biedt een gehele of zo groot mogelijke samenwerking van de bestaande en beoogde uitvoeringsorganen tot stand te brengen.

Deelt de Regering het standpunt van de leden van deze fractie, dat – zo mogelijk – voorkomen dient te worden dat er weer een kastje geplaatst wordt, waarvandaan men naar de muur kan worden gestuurd? Of is er een verschil in behandeling tussen de onderscheiden groeperingen oorlogsslachtoffers?

De leden van de fracties van het C.D.A. en de C.P.N. vroegen nog naar welke specifieke kennis en ervaring zal worden gekeken bij de benoeming tot lid van de commissie uitkeringen burgerslachtoffers.

Tot slot zouden de leden van de C.P.N.-fractie gaarne meer informatie ontvangen over de samenstelling van de commissie. Zij achtten het juist dat het ABP zowel een lid als een plaatsvervanger zou kunnen leveren.

1.6. Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940–1945

Is het dienstig, zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie, nu het zich laat aanzien dat de Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers 1940–1945 krachtens het voorgestelde artikel 66 wordt ingetrokken, in een schematisch overzicht aan te geven (als bijlage b.v. bij de memorie van antwoord) hoe de definitieve opsplitsing van de regeling zich voltrekt?

1.7. Enkele verspreide opmerkingen

Ligt het in de bedoeling, zo wilden de leden van de C.D.A.-fractie weten, om op korte termijn ook voor de burger-oorlogsslachtoffers een brochure te doen verschijnen, zoals er nu een is ten behoeve van slachtoffers van vervolging? Overigens spraken deze leden hun waardering uit voor het extra-nummer van «Trefpunt», d.d. april 1982. De aanpak van dit wetsontwerp en de betrokkenheid van de medewerkers bleek hieruit duidelijk.

II. Artikelsgewijs

Artikel 2

Kan de Regering, zo vroegen de leden van de fracties van de P.v.d.A., C.D.A. en C.P.N., motiveren om welke reden in dit artikel onder c en d psychisch letsel niet als grond opgenomen wordt om als burger-oorlogsslachtoffers te worden erkend? Voorts wordt in dit artikel onder d de term «onvoorzichtigheid» van de betrokkene ingevoerd. Deze term kan aanleiding geven tot zeer verschillende interpretaties bij de uitvoering van de wet. Gaarne vernamen de leden van de P.v.d.A.-fractie of met deze term bedoeld wordt dat het letsel is ontstaan door zeer grove onvoorzichtigheid waarbij de schuldvraag terug te voeren is en duidelijk ligt bij de betrokkene. Deze leden hadden echter zo hun twijfels of gelet op de bijzondere omstandigheden voor een dergelijke conclusie wel afdoend bewijs te leveren is.

Waarom is, zo vervolgden de leden van de C.D.A.-fractie, in artikel 2 onder c de term «de maatregelen» weggelaten? Wil de Regering ingaan op de stelling van de Stichting Burger-oorlogsslachtoffers dat door de voorgestelde wijziging van artikel 7 van de WUV (wetsontwerp 17 355) discrepantie ontstaat met de regeling in het onderhavige wetsontwerp?

De leden van de C.P.N.-fractie waren van oordeel dat in de categorieën onder c en d psychisch letsel moet worden toegevoegd. Vooral, zo stelden zij, omdat psychisch letsel niet altijd op dezelfde wijze aantoonbaar is als lichamelijk letsel, is een anti-hardheidsbepaling onmisbaar.

Artikel 3

De leden van de fracties van de P.v.d.A. en de C.P.N. merkten op dat in dit artikel de solidariteitsgedachte ten opzichte van degenen die met de Nederlandse samenleving verbonden zijn, centraal wordt gesteld. De vraag is echter of deze solidariteit dient te eindigen in de gevallen dat een Nederlands onderdaan minder dan vijf jaren direct voorafgaande aan de datum van aanvraag onafgebroken hier te lande gevestigd is. Een zelfde situatie doet zich voor met betrekking tot de betrokkenen genoemd onder b en c, waarbij zelfs van onafgebroken vestiging hier te lande sprake is.

Helaas moet worden geconstateerd, dat deze regelgeving niet aansluit bij de regelgeving van o.a. de WUV. Het is de vraag op welke grond het een Nederlands staatsburger verboden kan worden zich in het buitenland te vestigen op straffe van ontzegging van een periodieke uitkering. Het ontging deze leden waarom de nationaliteits- en territorialiteitseisen voor de onderscheidene groepen oorlogsgetroffenen verschillend zouden moeten zijn.

De leden van de C.D.A.-fractie vroegen nog hoe groot het aantal toekomstige uitkeringsgerechtigden op grond van deze wet zal zijn, dat thans buiten Nederland verblijft en op dit moment een uitkering geniet krachtens de vigerende Rijksgroepsregeling.

Artikel 4

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen of kan worden aangegeven aan welke nader bij algemene maatregel van bestuur te regelen gevallen gedacht wordt.

Artikel 9

De leden van de P.v.d.A.-fractie begrepen uit artikel 9 lid 3 dat het voorkomt dat oorlogsgetroffenen op latere leeftijd alsnog een huwelijk sluiten. Kan de Regering de omvang aangeven van het aantal gevallen? Om welke reden is hierbij de periode van 10 jaar ingevoerd? Tevens zouden deze leden willen vernemen aan welke nadere regels wordt gedacht met betrekking tot een vorm van duurzaam samenleven.

Heeft de Regering overwogen dat ouder wordende burger-oorlogsslachtoffers vanwege hun lichamelijke en psychische omstandigheden wellicht meer dan hun niet getroffen leeftijdgenoten de behoefte hebben aan een duurzame relatie, voor verzorging en aandacht?

Het kwam deze leden voor dat door de betrokkenen de uitwerking van artikel 9 lid 3 wordt ervaren als een klaarblijkelijke hardheid. Het betekent namelijk dat indien een burger-oorlogsslachtoffer na zijn 65ste jaar (her-)trouwt of een andere samenlevingsvorm aangaat, hij na overlijden zijn partner achterlaat zonder dat deze het recht behoudt op een periodieke uitkering. Dit gaat voorbij aan de vaak zeer moeilijke omstandigheden welke de verzorging van de ouder wordende gehandicapte mens met oorlogservaringen met zich meebrengt. Waarom heeft de Regering, zo vroegen deze leden zich af, niet overwogen in dit artikel een relatie te leggen tussen de duur van het samenlevingsverband en de hoogte of de duur van uitkering voor de achterblijvende partner?

De leden van de C.P.N.-fractie achtten het derde lid van dit artikel uit een oogpunt van behoorlijke wetgeving onjuist. Immers, betekent het niet dat al diegenen die niet uitsluitend met de bedoeling om de weduwen te verzekeren van een uitkering na het overlijden van het burger-oorlogsslachtoffer, na hun 65ste levensjaar trouwen, die uitkering ook niet krijgen?

De leden van de C.P.N.-fractie veronderstelden dat de Minister degenen die uitsluitend met die bedoeling na hun 65ste huwen als de grootste groep beschouwt. De leden van de C.P.N.-fractie namen heel uitgesproken het tegenovergestelde aan. Bovendien zouden zij erop willen wijzen dat de vergelijking met de Algemeen Burgerlijke Pensioenwet niet erg overtuigend is. Immers, dit is een sociale verzekeringswet. Bij andere gelegenheden is dit gegeven aangehaald als voldoende om de vergelijking af te wijzen. Bij voorbeeld, bij het betoog uit de Kamer dat de gelijkberechtiging van mannen en vrouwen op dit punt volgens EEG-richtlijnen in 1983 voltooid dient te zijn. Het leek de leden van de C.P.N.-fractie goed om de wetten voor oorlogsslachtoffers zo weinig mogelijk te vergelijken met de sociale verzekeringswetten. Ten slotte zouden de bovengenoemde leden willen weten welke criteria de Minister op het oog heeft ingeval hij nadere regelen

gaat stellen over wat moet worden verstaan onder een vorm van duurzaam samenleven, zoals voorgesteld in lid 5 van het onderhavige artikel. Moeten de bovengenoemde leden, die voorstanders zijn van een algehele individualisering van uitkeringen als deze en van inkomens in het algemeen, waarmee meteen de problemen die in artikel 9 lid 5 worden aangesneden zouden zijn opgelost, vrezen voor een criterium als twee tandenborstels op de wastafel?

Artikel 15

De leden van de P.v.d.A.-fractie misten in artikel 15, lid 3, een bepaling zoals in de WUV (artikel 13 onder b) dat de bedoelde uitkering kan doorlopen tot zoonodig het 27ste jaar van de volle wees. Kan nader gemotiveerd worden om welke redenen hiervan is afgezien en welke consequenties dit voor de betrokkene met zich brengt?

In artikel 15, lid 5, wordt verwezen naar artikel 10, zevende lid onder b. In artikel 10 bestaat echter geen zevende lid onder b. Wellicht wordt hier bedoeld artikel 8 lid b?

Artikel 17

Kan de Regering aangeven, zo vroegen de leden van de P.v.d.A.-fractie, om welke redenen dit artikel zo drastisch gewijzigd is ten opzichte van de redactie van artikel 15 van de Rijksgroepsregeling? Is zij niet van oordeel dat juist bij een mogelijkheid om nog arbeid te verrichten van rond de 50% het gewenst is inschrijving bij het arbeidsbureau als bemiddelende instantie te bevorderen? Kan ook nader aangegeven worden welke regelingen er zijn of worden getroffen rond scholing, herscholing of omscholing? Deze leden zouden ook nader geïnformeerd willen worden welke deskundige personen of organen bedoeld worden in artikel 17, lid 2. Denkt de Regering aan een zelfstandig onderzoek of aan een keuring door de genoemde commissie?

Artikel 19

Het was de leden van de fracties van de P.v.d.A. en het C.D.A. opgevallen, dat in relatie tot de voorzieningen met betrekking tot de niet-meetbare invaliditeitskosten in dit artikel sprake is van een toeslagpercentage van 5 zonder de nadere aanduiding, dat het bedrag van deze toeslag tenminste 10% is van de minimumgrondslag als bedoeld in artikel 10. Welke is de reden van dit onderscheid ten opzichte van de WUV? Deze leden herinnerden eraan, dat reeds door de Algemene Rekenkamer op dit punt opmerkingen geplaatst zijn. Waarom is niet op grond van artikel 31 gekozen voor vergoeding van de noodzakelijke kosten, waarbij uiteraard een nadere omschrijving van de kostensoorten nodig is?

Artikel 20

De leden van de fractie van de P.v.d.A. vroegen zich af of op grond van artikel 20 ook de kosten worden vergoed van de verzekering tegen ziektekosten ten behoeve van gezinsleden, welke ten laste van de uitkeringsgerechtigde blijven.

Artikelen 21, 23, 24

Kan de Regering aangeven waarom in het kader van deze artikelen onderscheid wordt gemaakt tussen periodieke uitkeringen en garantie-uitkeringen? (P.v.d.A.)

Artikel 25

De leden van de P.v.d.A.-fractie gingen ervan uit dat op grond van artikel 25, 4de lid, in ieder geval gewaarborgd wordt dat de Regering niet overgaat tot herziening van de grondslagen etc. dan nadat de bedoelde AMvB's aan de Kamer zijn overgelegd.

Artikel 28

Is de verwachte uitbreiding van het aantal uitkeringsgerechtigden vooral te verwachten, zo informeerden de leden van de C.D.A.-fractie, uit de groep oorlogsslachtoffers die thans worden uitgesloten omdat hun vermogen een beroep op de Rijksgroepsregeling oorlogsslachtoffers in de weg staat?

De leden van de C.P.N.-fractie constateerden met instemming dat de inkomsten uit arbeid van de echtgenoot niet worden meeberekend. Voor wat betreft de inkomsten uit vermogen, waarvan sprake is in lid 1 onder c en lid 4 onder b, vroegen ze zich af of deze bepaling ook kan gelden voor diegenen die op huwelijkse voorwaarden getrouwd zijn. Voorts vroegen zij wat wordt bedoeld met «overige inkomsten» in lid 1 onder d. Wordt hieronder bij voorbeeld ook een prijs in een loterij verstaan? Genoemde leden zouden dit niet wenselijk vinden.

Artikel 31

Als de leden van de P.v.d.A.-fractie ervan uit mogen gaan dat met alle noodzakelijke voorzieningen een breed scala van voorzieningen wordt bedoeld, dan is en blijft de vraag welke de «niet-meetbare invaliditeitskosten» precies zijn. Hierbij zouden zij nu reeds geïnformeerd willen worden over de reikwijdte van de term noodzakelijke kostenvoorzieningen.

Kan de voorgestelde volledige vergoeding ter voorkoming van het verergeren van de invaliditeit (art. 21 lid 2) ook slaan op een behandeling in het buitenland? (C.D.A.)

Artikel 36

De leden van de fractie van het C.D.A. namen voorts kennis van het schrijven van het hoofdbestuur van de Koninklijke Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de geneeskunst d.d. 22 december 1981 aan de leden van de vaste Commissies voor Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en voor Volksgezondheid, waarin de grote ongerustheid werd uitgesproken over de voorgestelde regeling van artikel 36, lid 4. Is de Regering bereid in de memorie van antwoord hierop nader in te gaan? Biedt de door hen aangedragen oplossing een aanvaardbaar alternatief?

Artikel 37

Bij de uitvoering van de verschillende wetten is door de leden van de P.v.d.A.-fractie reeds opgemerkt dat er in de desbetreffende wetsartikelen een termijn waarbinnen de aanvraag afgehandeld moet worden, node wordt gemist. De vraag blijft of ook gelet op de rechtszekerheid van betrokkenen niet gedacht moet worden aan bij voorbeeld een termijn van 6 maanden, met een uiterste verlenging van een zelfde periode waarna een beslissing genomen moet worden. Eventueel kan na deze periode geacht worden dat de aanvraag voor een periodieke uitkering positief gehonoreerd is, of, als alternatieve mogelijkheid, dat na deze periode beroep openstaat tegen het niet nemen door de betrokken instantie van een uiteindelijke beslissing. Wil de Regering over bovenstaande gedachte haar oordeel geven met name wat betreft een op termijn stellen van beslissingen door uitvoerende organen in de bedoelde wettelijke regelingen?

Artikel 38

Het voornemen van de Regering om de mogelijkheid te openen een vergoeding te vragen indien afschrift wordt verstrekt van de op de beslissing betrekking hebbende bescheiden werd in eerste instantie door de leden van de P.v.d.A.-fractie niet positief beoordeeld. Aan welke vergoedingen wordt gedacht? In ieder geval bestond bij deze leden de vrees, dat hierdoor onnodige drempels worden ingebouwd in de mogelijkheid om beroep aan te tekenen ten aanzien van beslissingen van uitvoerende organen. De vraag rijst verder of de te maken perceptiekosten niet hoger zullen zijn dan het totaal aan te innen vergoedingen.

Artikel 41

De leden van de P.v.d.A.-fractie wezen erop, dat het in de Wet BP de Minister is, die kan besluiten om in geval van een vrijheidsstraf het pensioen in te houden of al dan niet gekort uit te betalen aan de achterblijvende partner en de minderjarige kinderen. In de WUV is die beslissingsbevoegdheid gelegd bij de Uitkeringsraad. De hier aan het woord zijnde leden vroegen zich af of de voorkeur dient uit te gaan naar de commissie of naar de Minister. Zij zouden graag nader geïnformeerd willen worden over de argumenten die ertoe hebben geleid dat de keuze is uitgevallen in het voordeel van de commissie.

Voorts vroegen deze leden zich af, of de clausule dat maximaal de helft van de ingehouden uitkering kan worden uitbetaald nog wel te handhaven is. Wordt daarmee niet het risico gelopen dat de uitkeringsgerechtigde na zijn vrijheidsstraf bij zijn terugkeer in de maatschappij in ernstige financiële moeilijkheden geraakt? Het is volgens deze leden niet ondenkbaar dat zijn vaste lasten hoger zullen zijn dan de helft van zijn uitkering, over dezelfde periode. Gaarne zouden deze leden hierop de visie van de Regering vernemen.

Artikel 44

Kan er ook geen beslag op uitkeringen worden gelegd ten behoeve van betalingen voor levensonderhoud? (C.D.A.)

Artikel 45

De leden van de P.v.d.A.-fractie misten node de omschrijving van de door deze functionaris te nemen beslissingen. Huns inziens zal het in feite gaan om eenvoudige, veelal administratieve beslissingen. De vraag rijst dan ook of hierdoor veel tijd gewonnen zal worden en of het uiteindelijke beslissingsrecht niet uitsluitend moet blijven liggen bij de benoemde leden van de commissie. Mocht het aantal leden van de commissie hiertoe ontoereikend zijn (artikel 45, lid 2) dan kan uitbreiding hiervan nader overwogen worden.

De hier aan het woord zijnde leden vreesden dat in de praktijk twee soorten beslissingen zullen ontstaan: de commissiebeslissingen en de secretarisbeslissingen. Zij zouden de Regering met klem willen vragen wat meer duidelijkheid te verschaffen omtrent de regelen die genoemd worden in het tweede lid.

Artikel 48 en artikel 49

In artikel 48, lid 2, wordt terecht naar het oordeel van de leden van de P.v.d.A.-fractie gesproken over de aanvrager. In artikel 49, lid 2, wordt gesproken over de belanghebbende. Is het juist, zo vroegen deze leden zich af, dat met belanghebbenden een grotere groep wordt bedoeld en is het dan juist de aanvrager eventueel de gevolgen te laten dragen van het niet door anderen nakomen van het verstrekken van gevraagde gegevens?

Artikel 53 en artikel 55

De leden van de P.v.d.A.-fractie hadden nogal eens klachten gehoord over de korte termijn van één maand, waarbinnen beroep moet zijn ingesteld. Juist het instellen van een beroep vraagt van de belanghebbende nogal wat werk en veelal ook nader advies aan bij voorbeeld rechtskundigen of andere instanties. Welke bezwaren zouden er bestaan deze termijn te stellen op bij voorbeeld 2 of 3 maanden? In dit verband zouden deze leden ook geïnformeerd willen worden wat precies bedoeld wordt met de term «redelijkerwijs». Is deze term niet zeer ruim maar daarom zeer eng te interpreteren? Het leek deze leden gewenst een nauwkeuriger formulering te kiezen ten einde een goede rechtsgang te waarborgen.

Artikel 57

De leden van de P.v.d.A.-fractie waren ook na wat hierover opgemerkt is in de memorie van toelichting niet overtuigd van de noodzaak van de voorgestelde heffing en vroegen zich met name af of hierdoor niet een zekere drempel wordt opgeworpen ten aanzien van het maken van bezwaar of het aantekenen van beroep tegen bepaalde beslissingen. Zij gaan er vooralsnog vanuit dat de kosten welke gemaakt moeten worden voor zo'n heffingsregeling niet opwegen tegen de eventuele inkomsten uit zo'n regeling. Deze leden vroegen de Regering te motiveren waarom ze tot deze regeling is gekomen.

Zullen de perceptiekosten van de voorgestelde heffing van recht opwegen tegen de opbrengsten; zo vroegen de leden van de C.D.A.-fractie.

Artikel 62

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af waarom in artikel 62 sub d is gekozen voor de term redelijkerwijs en welke instantie in dezen dit begrip toetst. In de praktijk blijkt dat er nogal eens problemen ontstaan, omdat betrokkenen veelal moeite hebben met de berekeningsgrondslag van de uitkeringen. Het begrip redelijkerwijs zou in de wet nader omschreven moeten worden. Op zijn minst zouden in de memorie van toelichting de criteria moeten worden genoemd die in dezen ten grondslag liggen aan het begrip «redelijkerwijs». Deze leden vroegen zich ook af of in dit artikel geen bepaling moet worden opgenomen dat na het overlijden van de uitkerings-trekkende het te veel uitbetaalde niet of slechts gedeeltelijk verhaald wordt op de nabestaanden of in mindering wordt gebracht op de dan verleende uitkering.

In de praktijk blijken nogal eens problemen te ontstaan bij nabestaanden van een uitkeringstrekkende omdat de periodieke uitkering minder is dan men voorheen kreeg, waar bovenop dan nog een keer de kortingen komen. Onderkent de Regering deze problematiek en is een nadere regelgeving dan ook niet noodzakelijk, zo vroegen deze leden zich af.

Welke termijnen zullen in acht worden genomen bij de in dit artikel genoemde beslissing en de uitvoering ervan? (C.D.A.)

Artikel 63

Binnen welke tijd zal de uitbetaling aan de betrokken gemeente worden gedaan? (C.D.A.)

Artikel 69

De leden van de C.P.N.-fractie waren van mening dat de beperking die wordt aangebracht in het onderhavige artikel voor diegenen wier uitkering of toeslag niet hoger is dan zou zijn toegekend krachtens de Rijksgroepsregeling Oorlogsslachtoffers, niet op haar plaats is. Het zou naar de mening van deze leden een onrechtvaardigheid opleveren jegens diegenen die om allerlei redenen geen beroep hebben gedaan op de Rijksgroepsregeling.

Artikel 81

De leden verwezen nogmaals naar hun opmerkingen in het inleidende gedeelte van dit verslag.

De fungerend voorzitter van de commissie,
Cornelissen

De griffier van de commissie,
Bellekom